

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I., a.s.**, so sídlom v B., IČO : X., v dovolacom konaní zastúpeného kanceláriou G., proti žalovanej **Slovenskej republike - Ministerstvu financií Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 5, **o náhradu škody 205 988,71 Eur (6 205 616,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej pred Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 9 C 92/2002, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo 14. mája 2008 č.k. 9 C 92/2002-224 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. októbra 2009 sp.zn. 4 Co 262/2008, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 7. októbra 2009 sp. zn. 4 Co 262/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Pôvodný žalobca S.S. a.s., sa žalobou domáhal proti žalovanej zaplattenia sumy 6 205 616,-- Sk s príslušenstvom z titulu náhrady škody, ktorá spočívala v zaplattení daňovej povinnosti uloženej mu vo forme zvýšenia dane vo výške 20 % ako sankcie za podanie dodatočného daňového priznania za zdaňovacie obdobie marec 1999 (§ 44 ods. 6 veta prvá zákona č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty – ďalej len zákon o DPH) platobným výmerom z 18. januára 2001 č. 602/210/3940/2001 vydaným Daňovým úradom Bratislava III v spojení s rozhodnutím Ústredného daňového riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej ÚDR SR) z 9. apríla 2001 č.j. II/2500/2513/2001-2164, ktorým odvolanie zamietol a potvrdil správnosť napadnutého rozhodnutia. Uviedol, že správca dane vydal uvedené rozhodnutie zakladajúce mu povinnosť zaplatiť zvýšenie dane ako bezprostredný následok nezákonných

rozhodnutí daňových orgánov (platobné výmery Daňového úradu Bratislava III z 3.11.1998, resp. zo 14.12.1999, v spojení s rozhodnutiami ÚDR z 15.3.1999, resp. z 22.2.2000, zrušené rozsudkami NS SR z 11. augusta 1999 sp. zn. 7 Sž 62,63/1999 a zo 16. mája 2000 sp. zn. 7 Sž 54,55/2000), ktorými pôvodnému žalobcovi opakovane nebol priznaný ním uplatnený nárok na vrátenie DPH za zdaňovacie obdobie jún 1998 v sume 25 596 423,-- Sk a ktoré opakovane najvyšší súd ako nezákonné zrušil. Potvrdil tým správnosť postupu pôvodného žalobcu pri uplatnení nadmerného odpočtu na DPH za zdaňovacie obdobie jún 1998. V príčinnej súvislosti s vydaním týchto nezákonných rozhodnutí daňových orgánov bol nútený podať dňa 20.7.2000 dodatočné daňové priznanie za zdaňovacie obdobie marec 1999, t.j. za zdaňovacie obdobie, za ktoré mu bol v zmysle (následne zrušených) rozhodnutí daňových orgánov duplicitne vrátený predmetný nadmerný odpočet na DPH, v dôsledku čoho mu správca dane vyššie označeným platobným výmerom určil zvýšenie dane v žalovanej sume podľa § 44 ods. 6 zákona o DPH. Tvrdil, že nebyť vydania vyššie uvedených nezákonných rozhodnutí daňovými orgánmi, dodatočné daňové priznanie nemal dôvod podávať a teda nebol by ani dôvod vydať platobný výmer určujúci mu povinnosť zaplatiť sankciu vo forme zvýšenia dane. Zaplatením tejto daňovej povinnosti mu preto vznikla skutočná škoda v žalovanej sume, za ktorú zodpovedá žalovaná podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len zákon č. 58/1969 Zb.).

Okresný súd Bratislava III rozsudkom zo 14. mája 2008 č.k. 9 C 92/2002-224 návrh žalobcu zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal zo zistenia, že pôvodný žalobca po zmene obchodného mena previedol pohľadávku, ktorá je predmetom tohto súdneho konania zmluvou o postúpení pohľadávok z 13. apríla 2006 na spoločnosť D., ktorá ju zmluvou o postúpení pohľadávok zo 17. apríla 2006 previedla na v súčasnosti vystupujúceho žalobcu – I., a.s. Bratislava, že Daňový úrad Bratislava III platobným výmerom z 18. januára 2001 č. 602/210/3940/2001 v spojení s rozhodnutím ÚDR SR z 9. apríla 2001 č.j. II/2500/2513/2001-2164, ktoré rozhodnutia neboli nezákonné, určil žalobcovi na základe opravy vykonanej samostatne daňovníkom v jeho dodatočnom daňovom priznaní predloženom 20. júla 2000 zvýšenie dane v sume 6 205 616,-- Sk a že platobné výmery Daňového úradu Bratislava III z 3. novembra 1998, resp. zo 14. decembra 1999, v spojení s rozhodnutiami ÚDR z 15. marca 1999, resp. z 22. februára 2000, boli zrušené rozsudkami Najvyššieho súdu SR z 11. augusta 1999 sp. zn. 7 Sž 62,63/1999, resp. zo 16. mája 2000 sp. zn. 7 Sž 54,55/2000 a teda, že tieto rozhodnutia boli nezákonné. Dospel

k záveru, že v súčasnosti vystupujúci žalobca je v tomto spore aktívne legitimovaným subjektom, keďže pôvodný žalobca a následne jeho nástupca v súlade s ustanovením § 524 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) písomnou zmluvou postúpili pohľadávku, ktorá je predmetom sporu, na spoločnosť I., a.s. Bratislava. K otázke zodpovednosti za škodu uviedol, že v konaní nemal za preukázanú existenciu vzniku škody právnomu predchodcovi žalobcu. Daňový úrad mu v konečnom dôsledku vrátil ním uplatnený nadmerný odpočet a nepochybne mal zákonnú povinnosť z „navýšeného - dodatočného“ priznania vyrúbiť sankciu vo výške 20% sumy dodatočného daňového priznania, čo aj svojim rozhodnutím urobil. Žalobca nepreukázal ani existenciu príčinnej súvislosti medzi uplatnenou sumou ako škodou a právoplatným rozhodnutím Daňového úradu Bratislava III z 18. januára 2001 č. 602/210/3940/2001 v spojení s rozhodnutím ÚDR SR z 9. apríla 2001 č.j. II/2500/2513/2001-2164 a ani existenciu príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a nezákonnými rozhodnutiami Daňového úradu Bratislava III a ÚDR SR, ktoré boli zrušené vyššie uvedenými rozsudkami Najvyššieho súdu SR. Žalovaná preto za žalobcom uplatnenú škodu nezodpovedá. Právne vec posúdil s poukazom na ustanovenia § 1 ods. 1 prvá veta, § 2, § 3, § 4 ods. 1 a § 20 zákona č. 58/1969 Zb. a § 420 OZ. Náhradu trov konania úspešnej žalovanej nepriznal preto, lebo si ju neuplatnila.

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 7. októbra 2009 sp. zn. 4 Co 262/2008 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že podľa § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. je nevyhnutnou podmienkou zodpovednosti štátu, aby právoplatné alebo bez ohľadu na právoplatnosť vykonateľné rozhodnutie bolo ako nezákonné zrušené. Za určujúce považoval preto zistenie, ktorým rozhodnutím mala byť žalobcovi spôsobená uplatňovaná škoda a či bolo toto rozhodnutie zrušené príslušným orgánom pre nezákonnosť. Vychádzajúc z tvrdení samotného žalobcu (v návrhu, v priebehu konania a i v odvolaní), že škoda bola spôsobená rozhodnutím Daňového úradu Bratislava III z 18. januára 2001 č.k. 602/210/3940/2001, usúdil, že žalobca odvodzoval uplatňovaný nárok z tohto rozhodnutia. Uvedené rozhodnutie je však právoplatné (bolo potvrdené odvolacím orgánom) a nebolo pre nezákonnosť zrušené. Dospel preto k záveru, že pre vyhovieť žalobnému návrhu chýba základný zákonný predpoklad, ktorým je zrušenie vyššie označeného právoplatného rozhodnutia Daňového úradu Bratislava III. Keďže otázku nezákonnosti tohto rozhodnutia nie je oprávnený riešiť v konaní o náhradu škody a to ani ako otázku predbežnú, považoval rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým žalobu zamietol, za vecne správny. Za tohto stavu už

nepovažoval za potrebné skúmať splnenie ďalších zákonných predpokladov zodpovednosti za škodu žalovanej a hodnotiť správnosť záverov súdu prvého stupňa v otázke existencie príčinnej súvislosti. Pre úplnosť dodal, že ani „predchádzajúce rozhodnutia daňových orgánov, od ktorých odvodzuje svoj návrh žalobca, neboli zrušené najvyšším súdom pre nezákonnosť, ale boli zrušené pre nepreskúmateľnosť, pre nedostatok dôvodov a nedostatočne zistený skutkový stav“. Aj z tohto dôvodu v prípade, že by škoda mala byť spôsobená následkom týchto rozhodnutí daňových orgánov, nebol by splnený zákonný predpoklad zodpovednosti za škodu žalovanej podľa zákona č. 58/1969 Zb. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu a tiež proti rozsudku okresného súdu Generálny prokurátor Slovenskej republiky na podnet žalobcu podal včas mimoriadne dovolanie. Navrhol oba rozsudky zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že odvolací súd svojim postupom odňal žalobcovi možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.) a že napadnuté rozsudky spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). V súvislosti s prvým dôvodom uviedol, že postupom, ktorým sa odníma účastníkovi možnosť pred súdom konať je, ak odvolací súd potvrdí rozhodnutie súdu prvého stupňa, avšak vychádza zo zmeneného skutkového stavu bez toho, aby dokazovanie zopakoval alebo doplnil, alebo ak odvolací súd aplikuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré rozhodnutím súdu prvého stupňa nebolo aplikované, pričom účastníka nevyzve v zmysle ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. V posudzovanej veci odvolací súd vychádzal z iného skutkového zistenia než súd prvého stupňa, keď dospel k záveru, že rozhodnutia správcu dane, ktoré boli najvyšším súdom zrušené, neboli zrušené pre nezákonnosť. Správne preto mal dokazovanie doplniť prečítaním rozsudkov najvyššieho súdu a účastníkom dať tak možnosť vyjadriť sa k ich obsahu. Keďže vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého „rozhodnutie nie je nezákonné, ak bolo zrušené pre nepreskúmateľnosť a pre nedostatočne zistený skutkový stav“, ktorý pri doterajšom rozhodnutí nebol použitý, mal v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. vyzvať účastníkov, aby sa k možnému použitiu nového zákonného ustanovenia vyjadrili. Túto povinnosť si však odvolací súd nespĺnil zrejme z toho dôvodu, že ani sám nevedel označiť ustanovenie právneho predpisu, z ktorého vychádzal. Týmto postupom odvolací súd odňal žalobcovi možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. V súvislosti s druhým dôvodom uviedol, že odvolací súd dospel k nesprávnemu záveru, podľa

ktorého pre uplatnenie nároku na náhradu škody chýba základný predpoklad, a to zrušenie právoplatného rozhodnutia správcu dane z 18. januára 2001. Žalobca totiž nikdy netvrdil, že mu škoda vznikla v príčinnej súvislosti s týmto rozhodnutím, ale tvrdil, že ku škode došlo v príčinnej súvislosti s tými platobnými výmery správcu dane, ktoré boli najvyšším súdom zrušené. Súdny mal preto skutkovo a právne vyhodnotiť iba otázku, či v príčinnej súvislosti so zrušenými rozhodnutiami správcu dane vznikla škoda, za ktorú je žalobcom požadovaná náhrada. Za nesprávny považoval aj právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého nejde o nezákonné rozhodnutie, ak bolo zrušené pre nepreskúmateľnosť a pre nedostatočne zistený skutkový stav. Uviedol, že súdy preskúmajú podľa piatej časti O.s.p. výlučne „zákonnosť“ rozhodnutí orgánov verejnej správy. Táto zásada je zakotvená v § 244 ods. 2 O.s.p. Súd môže zrušiť iba také rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktoré je nezákonné. Právny názor odvolacieho súdu zároveň odporuje základným zásadám právnej logiky. Ak by totiž rozhodnutie zrušené pre nepreskúmateľnosť nebolo zrušené pre „nezákonnosť“, potom takéto rozhodnutie by bolo potrebné označiť ako „zákonné“ (*tertium non datur*). Okrem toho namietal, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, ak mal za to, že pri zistenom skutkovom stave nie je daná príčinná súvislosť medzi nezákonnými platobnými výmery (zrušenými najvyšším súdom) a škodou (zvýšením dane). Uviedol, že uloženie sankcie štátnym orgánom je majetkovou ujmom na strane potrestaného subjektu a nie je vylúčené, že má charakter škody, za ktorú tretia osoba zodpovedá na základe právnych noriem súkromného práva. Nie je preto možné vylúčiť ani to, že škoda (v podobe uloženej sankcie) bude v príčinnej súvislosti s nezákonným postupom alebo rozhodnutím štátneho orgánu a štát bude za škodu zodpovedať. V posudzovanej veci za určujúce považoval vyriešenie právnej otázky, či spoločnosť S.S. a.s., podala nesprávne daňové priznanie za obdobie marec 1999 v príčinnej súvislosti s nezákonnými platobnými výmery, ktoré boli (neskôr) najvyšším súdom zrušené, ktorú právnu otázku súd prvého stupňa neposúdil správne. Za situácie, kedy by nezákonné platobné výmery neboli vydané, nemala by totiž spoločnosť S.S. a.s. dôvod podať daňové priznanie za obdobie marec 1999, nakoľko identický odpočet DPH by už bol od správcu dane vrátený za obdobie jún 1998. V danom prípade neexistuje ani žiadna okolnosť, ktorá by právnu kauzalitu prerušila. Na podanie mimoriadneho dovolania sú preto splnené podmienky podľa § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ a c/ O.s.p.

Žalobca uviedol, že nemá námietky proti argumentácii uvedenej v prvej časti mimoriadneho dovolania a v celom rozsahu súhlasí s jeho argumentáciou uvedenou v druhej časti. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe vyhovie.

Žalovaná navrhla mimoriadne dovolanie ako neopodstatnené zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 243g O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania, keďže jeho nariadenie nepovažoval za potrebné (§ 243a ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní netvrdil, že v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Zostávalo teda posúdiť, či konane pred odvolacím súdom nebolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p., existenciu ktorej generálny prokurátor v dovolaní výslovne namietal.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vo všeobecnosti pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Súdna prax je jednotná v tom, že konanie pred súdom musí zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov (tzv. fair process). Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Ide o procesné práva, ktoré môže účastník uplatniť nielen v konaní na súde prvého stupňa, ale aj v odvolacom konaní. Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní.

Podľa dovolacieho súdu v posudzovanej veci konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého procesu.

Odvolací súd sa totiž v dôvodoch rozhodnutia, ako to správne uviedol aj generálny prokurátor, vôbec nevyjadroval k dôvodom zamietnutia žaloby, z ktorých vychádzal súd prvého stupňa a ani sa nezaoberal obsahom odvolania proti týmto záverom. Svoje potvrdzujúce rozhodnutie založil na vlastných, iných dôvodoch, pre ktoré považoval žalovaný nárok za neopodstatnený. Žalobca sa až z rozhodnutia odvolacieho súdu dozvedel, že odvolací súd vyvodzuje vecnú správnosť rozsudku súdu prvého stupňa z úplne iných právnych záverov, než súd prvého stupňa. V tomto štádiu už nemal možnosť k „novým“ právnym záverom odvolacieho súdu sa vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa, sa nejavili významné. Nemal možnosť ani zaujímať k nim stanoviská, ktorými by vyvrátil alebo aspoň spochybnil ich správnosť. Odvolací súd tým, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti odňal žalobcovi právo namietat správnosť jeho právnych záverov na inštančne vyššom súde. Znemožnenie realizácie procesných práv účastníka v takomto prípade je prakticky dôsledkom nerešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom. Odvolací súd teda svojím vyššie uvedeným postupom porušil právo žalobcu na spravodlivý proces a odňal žalobcovi možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Už existencia tejto procesnej vady má za následok, že Najvyšší súd SR musel rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Dovolací súd považuje za dôvodnú aj námietku generálneho prokurátora, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Odvolací súd svoj právny názor, podľa ktorého žalovaná za škodu nezodpovedá, odôvodnil predovšetkým tým, že pre ustálenie jej zodpovednosti chýba základný zákonný predpoklad uvedený v ustanovení § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ktorým je zrušenie právoplatného rozhodnutia pre jeho nezákonnosť, keď vychádzal z úsudku, že žalobcovi bola škoda spôsobená rozhodnutím Daňového úradu Bratislava III z 18. januára 2001 č. 602/210/3940/2001, ktoré ale nebolo ako nezákonné zrušené. Okrem toho, svoj potvrdzujúci rozsudok založil na právnom názore, podľa ktorého rozhodnutie nie je nezákonné, ak bolo zrušené pre nedostatok dôvodov a pre nedostatočne zistený skutkový stav. Preto aj v prípade, že by škoda mala byť spôsobená následkom tých rozhodnutí daňových orgánov, ktoré boli najvyšším súdom zrušené, nie je naplnený predpoklad zodpovednosti žalovanej za škodu v zmysle vyššie citovaného ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb.

Ani jednému z uvedených právnych názorov odvolacieho súdu nemožno prisvedčiť.

K prvému treba uviesť, že odvolací súd správne v dôvodoch rozsudku uvádza, že základnou podmienkou úspešného uplatnenia náhrady škody spôsobenej rozhodnutím štátneho orgánu je jeho zrušenie pre nezákonnosť príslušným orgánom (§ 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.). Vo vzťahu k posudzovaniu splnenia tejto zákonnej podmienky si však náležite neujasnil zásadnú otázku a to, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú žalobca požaduje náhradu a konkrétne, ktoré protiprávne konanie škodcu (vydanie, ktorého rozhodnutia) podľa žalobcu spôsobilo (zapríčinilo) túto majetkovú ujmu.

Žalobca od samého začiatku konania tvrdil, že ním uplatnená škoda spočíva v zaplatení daňovej povinnosti uloženej mu vo forme zvýšenia dane vo výške 20 % ako sankcie za podanie dodatočného daňového priznania za zdaňovacie obdobie marec 1999 platobným výmerom z 18. januára 2001 č. 602/210/3940/2001 vydaným Daňovým úradom Bratislava III v spojení s rozhodnutím ÚDR SR z 9. apríla 2001 č.j. II/2500/2513/2001-2164. To znamená, že žalobca určenie tejto daňovej povinnosti (jej zaplatenie) uložené mu vyššie označeným rozhodnutím správcu dane, považoval za majetkovú ujmu ako následok určitého protiprávneho konania. Nikdy netvrdil, že ním požadovaná škoda bola spôsobená (zapríčinená) vydaním vyššie označeného rozhodnutia správcu dane tak, ako to nesprávne interpretoval odvolací súd. Žalobca už v návrhu na začatie konania a aj v priebehu celého konania uvádzal, že škoda bola zapríčinená vydaním tých platobných výmerov správcom dane, ktoré boli najvyšším súdom ako nezákonné zrušené. Odvolací súd preto vychádzal z mylného úsudku, že platobným výmerom z 18. januára 2001 č. 602/210/3940/2001 vydaným Daňovým úradom Bratislava III v spojení s rozhodnutím ÚDR SR z 9. apríla 2001

č.j. II/2500/2513/2001-2164 bola spôsobená (zapríčinená) škoda a teda, že pre úspešné uplatnenie nároku chýba základný predpoklad uvedený v § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. spočívajúci v zrušení týchto rozhodnutí pre ich nezákonnosť. Z tohto mylného úsudku dospel následne k nesprávnemu právnemu záveru, že žalovaná za škodu, za ktorú žalobca požaduje náhradu, nezodpovedá. Pre úplnosť treba dodať, že záver odvolacieho súdu, v zmysle ktorého by uplatnený nárok na náhradu škody mohol byť úspešný len v prípade, ak by predmetné rozhodnutia o zvýšení dane boli zrušené je chybný aj z dôvodu, že ak by sa tak stalo, logicky, žalobcovi by žiadna majetková ujma nevznikla, keďže by nemal povinnosť zaplatiť zvýšenie dane, zaplatenie ktorého je práve touto majetkovou ujmovou.

Ani ostatne uvedený právny názor, ktorým odvolací súd odôvodnil neopodstatnenosť žaloby, nemá oporu v zákone. Už z ustanovenia § 244 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že v správnom súdnictve preskúvajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. Zásada, podľa ktorej sudy preskúvajú podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku výlučne zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, je zakotvená aj v ustanovení § 244 ods. 2 O.s.p. Odrazom uvedenej zásady je aj dikcia ustanovenia § 250 j O.s.p., z ktorej je zrejmé, že ak súd po preskúmaní rozhodnutia a postupu správneho orgánu dôjde k záveru, že rozhodnutie a postup správneho orgánu je v súlade so zákonom (t.j. že je zákonné), vysloví rozsudkom, že žalobu zamieťa. V ostatných prípadoch, t.j. ak rozhodnutie a postup správneho orgánu je v rozpore so zákonom, vec zruší a vráti žalovanému správnomu orgánu na ďalšie konanie. Z uvedeného možno dospieť k záveru, že ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené postupom podľa piatej časti O.s.p., každé takto zrušené rozhodnutie treba považovať za nezákonné. V tejto súvislosti treba súhlasiť s generálnym prokurátorom v tom, že právny názor odvolacieho súdu zároveň odporuje aj zásadám právnej logiky, lebo tvrdenie že rozhodnutie bolo zákonné napriek tomu, že bolo súdom zrušené z dôvodov uvedených v § 250j ods. 2 písm. c/ a d/ O.s.p., trpí nepochybne logickým protikladom. Právny názor krajského súdu, podľa ktorého rozhodnutie nie je nezákonné, ak bolo zrušené pre nedostatok dôvodov a pre nedostatočne zistený skutkový stav, treba preto považovať za nesprávny, nemajúci oporu v príslušných ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku.

Navyše, záver krajského súdu, podľa ktorého najvyšší súd zrušil rozhodnutia daňových orgánov pre nedostatok dôvodov a nedostatočne zistený skutkový stav, nezodpovedá skutočnosti. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. mája 2000 sp. zn. 7 Sž 54, 55/00 (str. 5, druhý odsek) daňové orgány „posúdili vec

po právnej stránke nesprávne, keď napriek právnemu názoru NS SR, že plnenie žalobcu treba posúdiť podľa Obč. zák., sa odchyľili od tohto právného názoru“ a preto „bolo potrebné napadnuté rozhodnutia podľa § 250j ods. 2 O.s.p. opäť zrušiť.“ Z uvedeného rozsudku teda nepochybne vyplýva, že rozhodnutia daňových orgánov boli zrušené týmto rozsudkom najmä z dôvodu nesprávneho právného posúdenia veci.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že generálny prokurátor opodstatnene namieta splnenie podmienok pre zrušenie rozsudku odvolacieho súdu aj z dôvodov uvedených v § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) s tým, že právny názor ním vyslovený je pre odvolací súd záväzný.

Keďže odvolací súd, riadiac sa nesprávnym právnym názorom, vec neposudzoval z hľadiska naplnenia ďalších predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu, a to existencie škody a príčinnej súvislosti medzi vydaním nezákonných rozhodnutí a škodou, dovolací súd sa v rámci svojej prieskumnej činnosti vecou z týchto hľadísk nemohol zaoberať.

Pre ďalšie konanie ale poznamenáva, že súhlasí s generálnym prokurátorom v tom, že uloženie sankcie štátnym orgánom je majetkovou ujmom na strane potrestaného subjektu a nie je vylúčené, že môže mať charakter škody, za ktorú tretia osoba zodpovedá na základe právnych noriem súkromného práva. Nie je preto vylúčené ani to, že aj majetková ujma spočívajúca v zaplatení daňovej povinnosti uloženej daňovníkovi vo forme zvýšenia dane vo výške 20 % ako sankcie za podanie dodatočného daňového priznania (§ 44 ods. 6 veta prvá zákona č. 289/1995 Z.z. o DPH), môže byť v príčinnej súvislosti s nezákonným postupom alebo rozhodnutím štátneho orgánu a štát môže za takto vzniknutú škodu niesť zodpovednosť v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. K príčinnej súvislosti (kauzálny nexus), ktorá je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty, dovolací súd poznamenáva, že o vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody sú v logickom slede a teda, ak protiprávne konanie škodcu bolo príčinou a vznik škody následkom tejto príčiny. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha, či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Pri riešení otázky

príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), sa príčinná súvislosť zisťuje. Okrem toho, treba tiež rozlíšiť, či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu.

Vychádzajúc z uvedeného a so zreteľom na tvrdenia žalobcu, mala byť v predmetnej veci príčinná súvislosť zisťovaná medzi ujmom žalobcu spočívajúcou v zaplatení daňovej povinnosti uloženej mu vo forme zvýšenia dane vo výške 20 % ako sankcie za podanie dodatočného daňového priznania a tými rozhodnutiami daňových orgánov, ktoré boli najvyšším súdom zrušené ako nezákonné. Odvolací súd mal teda zisťovať, či protiprávne konanie daňových orgánov spočívajúce vo vydaní nezákonných rozhodnutí bolo bezprostrednou a podstatnou príčinou vzniku ujmy žalobcu vo forme určenia zvýšenia dane správcom dane ako následku tejto príčiny a to aj za pomoci úvahy, či by škodlivý následok nastal aj bez protiprávneho konania škodcu vo forme vydania nezákonných rozhodnutí a mal aj zisťovať, či tu prípadne neexistuje taká okolnosť, ktorá by právnou kauzalitu prerušila. Až po náležitom skutkovom a právnom vyhodnotení týchto otázok, bude môcť odvolací súd znova o veci rozhodnúť.

V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. februára 2012

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v. r.

predseda senátu

Zaa správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová

